

JOHN WAYNE

SARJAKUVASANKARINA

Kesäkuussa 1979 edesmenneen John Waynen 50-vuotiaista elokuvaauraa on muisteltu monin kirjoituksin kulu-neena vuonna. Harvat kuitenkaan muistavat tai edes tietävät, että John Waynen jyrkevät ja kuvauksel-liset piirteet on useamman ker-liseltä ikuistettu myös sarjakuvaleh-ran sivuille. Vaikka näillä sarja-kuvilla ei todennäköisesti ole sar-jakuvataiteelliselta kannalta tar-jakasteltuina sen kummempaa merki-tystä, antavat ne kuitenkin omalta osaltaan pienen mielenkiintoisen hel-lisän John Waynen myyttiseen hen-kilökuvaan.

Elokuviin pohjautuvat sarjakuvat

Kuten tunnettua, aloitti John Wayne elokuvaauransa esiintymällä koko 1930-luvun ajan vauhdikkais-sa mu tta halvalla tuotetuissa B-lännenfilmeissä. John ja hänen viisas Duke-hevosensa tulivatkin jo tällöin tutuiksi suomalaisil-lekin elokuvissakävijöille. Näi-tä varhaisia hevosoopperoita ei ole kuitenkaan nähty teattereissa enää vuosiin. Ainoastaan lännen eloku-vien keräilijöillä ja elokuvaker-holaisilla on ollut viime vuosina tilaisuus uudistaa tuttavuutta niiden kanssa.

Englannissa näitä John Waynen 1930-luvun filmejä näytettiin kui-tenkin vielä 1950-luvullakin. Nyt-temmin jo edesmenneessä Film Fun-sarjakuvalehdessä oli tapana jul-kaista keskiaukemalla sarjakuva-versioita parhaillaan elokuva-teattereissa kiertävistä filmeis-tä. Näin sai muutama varhainen John Wayne-länkkärikin sarjakuva-asun. Vuoden 1955 alussa mm. Film Punissa julkaistiin neliosaisena sarjakuvana filmi Lawless Frontier vuodelta 1934.

Tämä filmi oli tyypillinen Mono-gram-yhtiön yhdessä viikossa teh-tailema lännenseikkailu. Siinä sankari (John Wayne) palaa vuosien

reissailemisen jälkeen kotitanhu-villeen ja löytää kotitilansa hä-vitettynä ja vanhempansa surmattu-na. Hän ryhtyy sitten ajamaan ta-kaa vanhempiansa murhaajia ja on-nistuukin ennen pitkää toimitta-maan koko rosvojoukon tiilenpöitä lukemaan. Seikkailujen tuoksinassa syntyy myös romanssi naapuritilan viehättävän perijättären (Sheila Terry) kanssa. Rosvojoukon johta-jaa muuten esitti filmissä myöhem-min koomikkona kuuluisaksi tullut George "Gabby" Haves, joka "Käppyrä"-nimisenä tuli suomalaisillekin sarjakuvien ystäville tutuksi Seikkailusarjat-lehdestä. Filmin oli ohjannut Robert N. Bradbury, aikanaan hyvin arvostettu lännen elokuvien ohjaaja, joka samalla oli myös cowboytähti Bob Steelen isä.

Vuonna 1934 valmistunut filmi Lawless Frontier sai 20 vuotta myöhemmin sarjakuva-asun.

CASINO

Näyttämö, 11.
Puh. 72 000

Tasokas klo 1.15 alkuun,
arkina klo 3.15.

Seikkailusankari
JOHN WAYNE
"hänen vaimo "DUCENNA"
johtajanaan Ville Länne
näyttämönsä ohjauksessa

**Uhkarohkea
maineteko**

Vuonna 1935 nuori John Wayne vielä kilpaili hatun kanssa Tom Mixin kanssa.

1. Dropping from the tree branch on to the last of the rustlers, John pushes the man from the saddle, at the same time firing a succession of shots. The rest of Zanti's gang turn at the sound and see John now riding away from them. They come galloping after him—and as they do so, John smiles grimly to himself. His plan has succeeded splendidly.

2. This plan was to draw the rustlers away from chasing old Dusty and Ruby, whom he guesses have now safely reached Polk City. John rides on, pursued by Zanti's gang, and soon he realizes that they are gaining on him. But he will never surrender—and taking a desperate chance, plunges his horse down an almost sheer drop into the river.

John Wayne ja Lee Marvin elokuvan Comancheros sarjakuvaversiossa.

Lawless Frontier-filmin sarjakuvaversio on piirretty tyyppillisellä 1950-luvun ammattitaitoisella, mutta melko yksitoikkoisella, englantilaisella tyyllillä, joka on tuttua vanhoista Korkeajännityssarjan dekkaritarinoina. Tuntematon taiteilija ei harrasta lähikuvia, joten John Waynen piirteitä on sarjakuvasta turha koettaa tunnistaa.

Sen sijaan Dell-yhtiön 1950-luvulta lähtien julkaisemissa filmisarjakuvalehdissä on lähikuvia viljelty runsaasti ja niinpä Suomessakin Filmisarjassa 1960-luvun alussa julkaistussa lehdissä Comancheros ja Hatari on sankari helppo tunnistaa John Wayneksi. Muuten nämä suttuiset väriseikkailut ovat valitettavan kömpelöä piirrostyötä.

Comancheros-lehden sivuilla viilaa mukana myös John Waynen poika Patrick Wayne, joka on esiintynyt Hollywoodin filmeissä ahkerasti, mutta ei ole koskaan kyennyt kipuamaan lähellekään isäkkönsä saavuttamaa kansansuosiota. Molemissa lehdissä on mukana myös joitakin valokuvia itse filmeistä ja takakansissa annetaan filmien tarinoista taustatietoa.

Hatari, joka pohjautuu Howard Hawksin maineikkaaseen elokuvaan, on näistä kahdesta paremmin piirretty. Niinpä taiteilijakin on uskaltanut pistämään nimikirjaimensa S.J.G. etusivulle. Filmi kertoo Afrikassa toimivasta porukasta, joka pyydystää sarvikuonoja ja muita villieläimiä eläintarhoille. Aihe sopiikin vauhdikkautensa, taustojensa puolesta hyvin sarjakuvaksi. Filmeistään onkin oikeastaan melko heppo tehdä sarjakuvasovituksia. Käsikirjoitus on jo valmiina ja filmin still-kuvia voi käyttää piirustuksessa mallina. Valitettavasti tällöin ei kuitenkaan yleensä pääse syntymään mitään kovin omintakeista sarjakuvataidetta, vain filmikuvien enemmän tai vähemmän taitavaa kopiointia.

Muita Dellin (Gold Key) USA:ssa julkaisemia sarjakuvalehtiä, jotka pohjautuvat John Waynen filmeihin ovat mm. The Searchers (Etsijät), Rio Bravo, North to Alaska (Alaskan huimapäätä), McLintock (Lännen hurjapäät), War Wagon (Kulmaa El Pasosta), El Dorado, True Grit (Kova kuin kivi) ja Rooster Cogburn (Rooster Cogburn ja Lady).

John Waynen seikkailut

Sarjakuvasanakareilta voi joskus tunnistaa suosittujen filmittähtien piirteitä. Niinpä luutnantti Blueberry on ilmestynyt Belmondo ja Archie Cash on selvästi saanut meksikolaistyyliset piirteensä Charles Bronsonilta. Harvemmin itse filmittähdetä kuitenkaan tehdään sarjakuvasanakaria.

Howard Hawksin ohjaamasta Hatari-ta on tehty sekä kirja että sarjakuva.

Poikkeuksen ovat tehneet jotkut koomikot (Chaplin, Laurel & Hardy ym.) sekä myös monet villin lännen elokuvien tähdet, joiden sarjakuvavahamoja saatiin meilläkin nähdä Seikkailusarjat-lehdessä 1950-luvulla. Tällöin oli kuitenkin etupäässä kyseessä ns. B-lännenfilmin sankarit, Tom Mix, Bill Boyd ja kumppanit. He sopivat hyvin sarjakuvasanakareiksi koska esittivät filmeissään aina samaa helposti tunnistettavaa, samaan asuun puukeutuva tyyppiä. Tex Ritter oli valkokankaalla aina sama valkoisella hevosella ratsastava kitaraa kantava lainvartija ja Lash LaRue aina sama mustapukuinen "Lasso-Larri". Jotkut, kuten Gene Autry ja Roy Rogers esiintyivät filmeissä aina omalla nimelläänkin.

John Wayne sen sijaan saattoi, uransa huippuvuosina varsinkin, esittää valkokankaalla milloin nuorta hurjapäistä cowboyta, milloin vanhaa ratsuväen upseeria, milloin jääripäistä sotasanakaria tai joskus jopa entistä nyrkkeilijää tai kovaotteista etsivää. Fri-laisista rooleistaan huolimatta John Waynekin kuitenkin aina pohjimmaltaan esitti omaa itseään. "Olen aina sama John Wayne ja händä juuri ihmiset tulevatkin katsomaan", oli hänellä tapana sanoa. Eipä siis lainkaan kummallista, että 1940-luvun lopulla USA:ssa ilmestyi markkinoille sarjakuvalehti nimeltä John Wayne Adventure Comics

John Waynen poika Patrick Wayne oli mukana Comancheros-filmissä.

Lehden seikkailutarinoissa John Wayne esiintyy omalla nimellään ja useimmiten perinteisenä lännensankarina, mutta välillä siirtyään yllättäen nykyaikaan ja maailmanmatkaja John Wayne seikkailee filmitöittensä ohessa mm. vakoilijoit-ten parissa Saigonissa tai osallis-

THE Greatest COWBOY STAR OF THEM ALL!

JOHN WAYNE

ADVENTURE COMICS

10c
NO 18

JOHN WAYNE
COMES FACE TO FACE
WITH SUDDEN DEATH
in
the
PANTHER
MAN!

JOHN WAYNE SAVES THE CIRCLE TWO

THE CIRCLE TWO RANCH, ONE OF THE BIGGEST IN TEXAS, HAS FOR MORE THAN 50 YEARS BEEN ONE OF THE BIGGEST AND MOST PROFITABLE IN THE AREA

I KNEW HE'D HELP US

TWO RIDERS, A BOY OF 14 AND A GIRL OF 15 ARE NOW THE OWNERS OF THE CIRCLE TWO. THEIR MOTHER WAS KILLED IN AN INDIAN RAID WHEN THEY WERE ONLY BABIES, TWO WEEKS AGO THEIR FATHER, THE GREAT GEORGE MATHEWS, PASSED AWAY....

YOU WERE WRONG, BUTCH-MR CHADWELL'S AGREED TO HELP US. HE'S GOING TO COME OVER REGULAR AND SUPERVISE EVERYTHING

John Wayne Adventure Comics ilmestyi vv. 1949-1955.

John Wayne englantilaisen vuosikirjan lännensankarina.

tuu seikkailurikkaaseen safariin Afrikassa. John Wayne Adventure Comics, jota ilmestyi 31 numeroa vuosina 1949-1955, ei kuitenkaan sen kummempaa huomiota herättänyt sarjakuvamaailmassa, siitä huolimatta, että sen taiteilijoina olivat välillä mm. Agentti X9:n piirtäjänä myöhemmin paljon palkittu Al Williamson, maineikas sci-fi-taiteilija Frank Frazetta sekä Madista tuttu Harvey Kurtzman.

Varsinaisissa sarjakuvissa hänet tässä englantilaisessa opuksessa kuitenkin yleensä nähtiin vain lännensankarina.

Suomalaisten lehtien sivuille ei tämä John Waynen vähemmän tunnettu sivupersoonakaan silti tietyvästi koskaan eksynyt.

Pekka Tuliara

Englannissa ilmestyi 1950-luvulla myös oma John Wayne Adventure Comic -lehti sekä vuosittainen kokoomateos John Wayne Adventure Annual. Viimemainitussa oli sarjakuvien lisäksi myös pieniä runsaasti kuvitettuja seikkailunovelleja. Näissä ainakin osaksi Englannissa laadituissa tarinoissa John Wayne seikkaili eri puolilla maailmaa, aina valmiina auttamaan paikallisia viranomaisia. Niinpä sarjakuva-Johnin ollessa Etelä-Afrikassa metsästämisessä suurriistaa, hänet oltiin pyydetään apuun jahtamaan timanttien salakuljettajia ja Scotland Yardia taas Lontoossa auttaessaan John joutuu välillä jopa paikatuksi Thames-jokeen pankkirosvojen toimesta.

Oletko yrittänyt kysyä kauppaamiehen kanssa?

Eh, voi sanoa.

Miia kavin. He ottivat mitä myin... Sitten he hälsivät päänalikaan!

Miksi heito esti?